

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobkyně: **A. H.**

státní příslušnost: X

t. č. pobyt: X

zastoupena advokátkou Mgr. Pavlínou Zámečnickovou

Moravské náměstí 754/13, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**

Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 2. 2026, čj. OAM-1031/ZA-ZA15-ZA19-R2-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 2. 2026, čj. OAM-1031/ZA-ZA15-ZA19-R2-2022, *se ruší* a věc *se vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný *je povinen* zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 12 269 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám její právní zástupkyně Mgr. Pavlíně Zámečnickové.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. V této věci byla v sázce důvěra v právo a orgány veřejné moci. Žalobkyně, která trpí vážným psychosociálním znevýhodněním, uspěla u Nejvyššího správního soudu, který jí dal naději, že žalovaný posoudí její žádost o mezinárodní ochranu mj. z pohledu národního humanitárního azylu. Žalovaný ale v novém řízení příliš nechvátal. Zákonodárce se mezitím rozhodl, že institut národního humanitárního azylu zruší. Žalovaný si na jeho zrušení počkal. Na třech řádcích poté žalobkyni sdělil, že už zkrátka naše právo tento institut nezná.

Pokud by to soud posvětil, tak by tím významně narušil důvěru žalobkyně (a nejen ji) v právo a orgány veřejné moci. Proto zrušil rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení. S pokynem, aby posoudil žádost žalobkyně z hlediska národního humanitárního azylu.

II. Dosavadní vývoj

2. Žalobkyně podala v listopadu 2022 opakovanou žádost o mezinárodní ochranu. Odůvodnila ji svým zhoršeným zdravotním stavem, závislostí na péči mladšího syna, který žije v Česku, a snahou setrvat poblíž místa posledního odpočinku staršího syna pohřbeného v Německu.
3. Žalovaný rozhodnutím v červenci 2023 řízení o opakované žádosti zastavil pro nepřipustnost. Žalobu proti tomuto rozhodnutí krajský soud zamítl. Nejvyšší správní soud však rozsudkem ze dne 27. 6. 2024, čj. 4 Azs 351/2023-40 (*rozsudek čtvrtého senátu*), rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
4. Podle rozsudku čtvrtého senátu bylo chybou, že si žalovaný nevyžádal odborné vyjádření ošetřující lékařky žalobkyně k dopadům jejího vycestování na zdravotní stav, aniž by to odůvodnil. Nejvyšší správní soud přitom zdůraznil, že takový postup sama stěžovatelka navrhovala, protože „tvrzené zhoršení zdravotního stavu považuje za skutečnost, která je nová a která proto opodstatňuje opětovné věcné posouzení její druhé žádosti o mezinárodní ochranu, neboť zakládá přinejmenším důvod pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, *nelze-li dovodit udělení humanitárního azylu podle § 14 téhož zákona.*“ (bod 32 rozsudku čtvrtého senátu; zvýraznil krajský soud).
5. Po rozsudku čtvrtého senátu se ovšem dlouho nic nedělo. Až v prosinci 2024 žalovaný žalobkyni vyrozuměl o tom, že prodlužuje lhůtu pro rozhodnutí o žádosti, protože jde o věcně a právně složitý případ. Informoval ji, že připravuje doplňující pohovor, ke kterému ji v nejbližší době předvolá. Lhůtu pro vydání rozhodnutí stanovil do 3. 4. 2025. V průběhu této lhůty pohovor se žalobkyní neproběhl. Dne 2. 4. 2025 (tedy den před uplynutím lhůty pro rozhodnutí), žalovaný znovu vyrozuměl žalobkyni o dalším prodloužení lhůty. O den později ji konečně k doplňujícímu pohovoru předvolal. Pohovor proběhl dne 22. 5. 2025, tedy bez jednoho měsíce po roce od rozsudku čtvrtého senátu.
6. V návaznosti na závazný názor plynoucí z rozsudku čtvrtého senátu si žalovaný vyžádal odborné vyjádření MUDr. B. O., která mu ho poskytla v půlce července 2025. Obstaral si i navazující lékařské zprávy. Vyslechl jako svědka syna žalobkyně a opatřil si aktuální informace o Arménii včetně *Informace OAMP: „Arménie, psychiatrie, dostupnost zdravotní péče a léků“* ze dne 2. 10. 2025. V průběhu řízení dne 7. 10. 2025 bohužel náhle zemřel manžel žalobkyně.
7. Rozhodnutím ze dne 26. 2. 2026, čj. OAM-1031/ZA-ZA15-ZA19-R2-2022 („rozhodnutí žalovaného“), žalovaný shledal opakovanou žádost žalobkyně přípustnou. Možné zhoršení zdravotního stavu žalobkyně v případě odloučení od jejího syna, který je pro ni po úmrtí manžela jedinou pečující osobou, s ohledem na celý azylový příběh žalobkyně podle žalovaného vyžadovalo nové věcné zhodnocení žádosti, zejména z hlediska naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Žalovaný pak každopádně žalobkyni žádnou z forem mezinárodní ochrany neudělil.

8. Žalovaný považoval za prokázané, že žalobkyně trpí psychotickou depresí s halucinatorním syndromem a je hypobulická (má sníženou vůli a schopnost se rozhodovat). Silně závisí na každodenní péči svého syna a jeho manželky. Ve vztahu k humanitárnímu azylu se ovšem žalovaný omezil na konstatování, že „na základě přechodných ustanovení zákona č. 314/2025 Sb., kterým se mění zákon o azylu, nelze ani v řízeních zahájených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, udělit národní humanitární azyl.“
9. K doplňkové ochraně podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu pak žalovaný uvedl, že nepříznivý zdravotní stav žalobkyně sám o sobě nezakládá důvody pro její udělení. Pokud jde o újmu na soukromém a rodinném životě žalobkyně v Česku (víceletý pobyt, závislost na péči syna, přání setrvat v blízkosti hrobu manžela a staršího syna), tak nejde o újmu primárně spojenou se zemí původu. K obavám z nuceného odloučení od syna kvůli povinné vojenské službě žalovaný uvedl, že Arménie nebrání žalobkyni ani jejímu synovi vést na svém území společný rodinný život. K vojenské službě syna žalovaný dále poukázal na to, že arménský právní řád umožňuje odklad vojenské služby z důvodu nepříznivého zdravotního stavu rodiče a v úvahu připadá i civilní služba vykonávaná v dosahu 30 km od bydliště.

III. Žalobní námitky

10. Žalobkyně namítá, že opakovanou žádost podala v listopadu 2022. Zákon o azylu tehdy ještě znal (národní) humanitární azyl. Měla legitimní očekávání, že žalovaný žádost posoudí podle úpravy účinné k datu podání. Ustanovení čl. II bodu 9 zákona č. 314/2025 Sb. však zabránil posouzení humanitárního azylu v její věci. To podle ní představuje zakázanou pravou retroaktivitu. Jde o narušení principu právní jistoty a předvídatelnosti práva spolu s porušením práva na spravedlivý proces. Navrhla proto, aby krajský soud podle čl. 95 odst. 2 Ústavy předložil Ústavnímu soudu návrh na zrušení tohoto přechodného ustanovení. Žalobkyně trvá na tom, že splňuje podmínky pro udělení národního humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu ve znění účinném ke dni podání její žádosti.
11. Pokud jde o dostupnost adekvátní zdravotní péče v Arménii, tak žalovaný vycházel pouze z obecných informací. Nezabýval se její individuální situací (zejména finanční dostupností léčby). Opomíjí také zprávy renomovaných mezinárodních organizací (UNHCR, Amnesty International, Human Rights Watch, WHO), které poukazují na omezenou dostupnost péče v Arménii, regionální rozdíly, převažující ústavní péči namísto komunitní, špatné hygienické podmínky a nedostatek personálu.
12. Další žalobní námitky se týkají doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Žalobkyně odkazuje na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Paposhvili proti Belgii* (rozsudek velkého senátu ze dne 13. 12. 2016, č. 41738/10), podle kterého k porušení čl. 3 Evropské úmluvy o lidských právech dochází i v případech tzv. extrateritoriální újmy, je-li u vážně nemocné osoby reálné riziko prudkého, nezvratného a rychlého zhoršení zdravotního stavu vedoucího k intenzivnímu utrpení.
13. Žalovaný poté bagatelizuje závislost žalobkyně na synovi, který pro ni není jen rodinnou vazbou, ale klíčovým garantem zdravotního stavu. Dále podceňuje intenzitu zásahu do jejího soukromého a rodinného života. Žije v Česku od roku 2017. Vytvořila si tu stabilní zázemí. Nucený návrat by představoval úplné sociální vykořenění. Argumentaci o možném odkladu vojenské služby syna z důvodu zdravotního stavu rodiče považuje za teoretickou, neboť

žalovaný neověřil, zda její onemocnění splňuje arménské posudkové standardy pro invaliditu.

14. K úvaze o civilní službě žalobkyně dodává, že její syn nepatří mezi osoby odmítající vojenskou službu z přesvědčení. I v případě civilní služby by docházelo k jejich faktickému odloučení. Žalovaný také zcela přehlédl, že syna žalobkyně v minulosti v Arménii unesli a fyzicky napadli příslušníci armády poté, co manžel žalobkyně podal stížnost na arménské ministerstvo obrany. Tyto okolnosti bylo podle žalobkyně třeba posoudit kumulativně.

IV. Vyjádření žalovaného

15. Žalovaný k námitce zákazu pravé retroaktivity uvedl, že intertemporální ustanovení slouží k určení použitelné úpravy v neskončených řízeních. Zrušení humanitárního azylu nepředstavuje pravou retroaktivitu, neboť šlo o nenárokový institut. K dostupnosti zdravotní péče v Arménii žalovaný odkázal na svůj aktuální podklad o zemi původu z 2. 10. 2025, který žalobkyně věcně nezpochybnila. Žalobkyně byla v roce 2024 sedm měsíců bez léků kvůli problémům se zdravotním pojištěním v Česku. V Arménii by tato situace nenastala, protože každý arménský občan má nárok na bezplatnou zdravotní péči. K rozsudku *Paposhvili proti Belgii* žalovaný namítl, že šlo o pacienta s nakažlivou nemocí (chronická lymfatická leukémie a tuberkulóza), jehož manželka a děti měly v Belgii trvalý pobyt. Syn žalobkyně v Česku platným pobytovým titulem nedisponuje (jeho azylová žádost byla zamítnuta, žádost o přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU byla rovněž zamítnuta a o odvolání dosud nebylo rozhodnuto).
16. K vyhodnocení specifické situace žalobkyně ve vztahu k povinnosti syna absolvovat vojenskou službu žalovaný uvedl, že to je v gesci arménských odvodových komisí, nikoli žalovaného. Z *Informace OAMP – Arménie* ze dne 6. 6. 2025 plyne, že civilní službu vykonává jedinec v státním zařízení do 30 km od trvalého bydliště. K separaci matky a syna by tudíž nedošlo, tím spíše, že nesdílejí společnou domácnost ani v současnosti.
17. Krajský soud ještě dne 5. 5. 2026 vyzval žalovaného, aby se vyjádřil k otázce, podle jakého konkrétního přechodného ustanovení zákona č. 314/2025 Sb. neposuzoval humanitární azyl, a zejména proč v této věci – ve které žalovaný rozhodoval po vrácení věci Nejvyšším správním soudem k novému projednání – neaplikoval čl. II bod 2 přechodných ustanovení. Žalovaný odpověděl, že postupoval podle čl. II bodů 1, 2 a 9. Byl si vědom toho, že podle čl. II bodu 2 se po vrácení věci soudem k novému projednání postupuje podle úpravy účinné ke dni počátku běhu lhůty pro vydání nového rozhodnutí. Zároveň však považoval za nutné aplikovat i čl. II bod 1 ve spojení s čl. II bodem 9 téhož zákona, podle něhož v řízeních podle bodu 1 nelze ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona udělit národní humanitární azyl.

V. Hodnocení věci soudem

18. Žaloba je důvodná v části směřující proti neposouzení národního humanitárního azylu. V části, v níž se žalobkyně domáhá udělení doplňkové ochrany, soud žalobní námitky důvodnými neshledal. Pro přehlednost krajský soud nejprve vysvětlí, proč žalovaný stále měl věcně posoudit otázku národního humanitárního azylu. A následně popíše, proč nevyhověl námitkám k doplňkové ochraně podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

a. Žalovaný pochybil, pokud věcně neposoudil, zda žalobkyni neudělí národní humanitární azyl

19. Přechodná ustanovení ke změnám v zákoně o azylu provedeným zákonem č. 314/2025 Sb., v jejich znění ke dni rozhodnutí žalovaného, mají tuto podobou:

„Čl. II

Přechodná ustanovení

1. V řízeních podle zákona č. 325/1999 Sb. zahájených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona provádí Ministerstvo vnitra jednotlivé úkony podle ustanovení upravujících vedení řízení uvedených v zákoně č. 325/1999 Sb., ve znění účinném ke dni provádění příslušného úkonu.

2. Po vrácení věci v řízení zahájeném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona soudem k novému projednání Ministerstvo vnitra postupuje podle zákona č. 325/1999 Sb., ve znění účinném ke dni počátku běhu lhůty pro vydání nového rozhodnutí Ministerstva vnitra.

(body 3, 4 a 5 nabydou účinnosti až 12. 6. 2026)

6. Ustanovení § 22, 23d a 87 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona užijí i v řízeních zahájených podle zákona č. 325/1999 Sb. přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

(body 7 a 8 nabydou účinnosti až 12. 6. 2026)

9. V řízeních podle bodu 1 nelze ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona udělit národní humanitární azyl.“

Tato přechodná ustanovení jsou účinná od 1. 10. 2025 [viz čl. XIX písm. a) zákona č. 314/2025 Sb.].

20. Krajský soud by nejprve jen rád obecně poznamenal, že celý zákon č. 314/2025 Sb. není prvotřídním legislativním počinem. Podepsala se na něm ukvapenost jeho přípravy i tradiční nešvar českého zákonodárství v podobě legislativních přílepků. Byť mělo jít o implementační novelu k Paktu o migraci a azylu, tak zákon č. 314/2025 Sb. například obsahuje několik těchto přílepků měnících soudní řád správní, které svou povahou spadají do stavebního práva (srov. jeho čl. X body 5, 25, 28, 33, 34, 37, 38 aj.). Samotná přechodná ustanovení v čl. II pak nejsou příliš srozumitelná (srov. bod 5 k soudnímu přezkumu) a nepoužívají tradiční legislativní techniky intertemporálního práva. Od 12. 6. 2026 se například pravidla v bodech 1 a 3 a nově účinná pravidla v bodech 2 a 4 budou dublovat. To vše samozřejmě vyvolává problémy při výkladu.
21. Krajský soud původně zastával výklad – i v reakci na vysvětlení žalovaného shrnuté výše v bodě 17 – že se v této věci mělo postupovat podle čl. II bodů 1 a 9. Zjevným cílem zákonodárce vyjádřeným i v důvodové zprávě bylo s ohledem na další sbližování azylového řízení v EU zrušit institut národního humanitárního azylu, který unijní předpisy neznají [stalo se tak obecně k 1. 10. 2025 na základě čl. I bodu 36 a čl. XIX písm. a) zákona č. 314/2025 Sb.]. V kontextu tohoto cíle také soud četl (nejasně napsané) přechodné ustanovení v čl. II bodu 2, které se s ohledem na zrušení národního humanitárního azylu, mělo podle názoru soudu použít *jen do budoucna*. Konkrétně tedy na situace, ve kterých po 1. 10. 2025 správní soud zruší dříve napadené rozhodnutí žalovaného.
22. Smyslem a účelem tohoto přechodného ustanovení pak podle krajského soudu bylo určení, zda žalovaný po zrušení svého rozhodnutí po 1. 10. 2025 bude postupovat (a) podle právní

úpravy účinné od 1. 10. 2025 do 11. 6. 2026, nebo (b) podle právní úpravy účinné od 12. 6. 2026 dále (tj. po nabytí účinnosti předpisů tvořících Pakt o migraci a azylu). Tyto dvě právní úpravy jsou totiž stále v mnoha ohledech jiné. Přechodné ustanovení čl. II bodu 2 má podle svého textu ve vztahu k národnímu humanitárnímu azylu navíc funkci „nášlapné miny“. Zrušující rozsudek správního soudu po 1. 10. 2025 by zkrátka vždy vedl k vrácení věci do právní úpravy, která národní humanitární azyl nezná. To přesně podle krajského soudu zákonodárce chtěl.

23. Ve světle tohoto výkladu byl však krajský soud toho názoru, že přechodná ustanovení vytváří v případech, jakým je i právě projednávaná věc žalobkyně, až příliš toxickou směs. Pokud by se žalovaný takto díky přechodným ustanovením v čl. II zákona č. 314/2025 Sb. mohl vymanit z povinnosti posoudit potřebu národního humanitárního azylu pro žalobkyni, pak by to již podle krajského soudu bylo za hranou přípustnosti nepravé retroaktivity. Bylo-li legitimním cílem sjednocení vnitrostátních forem mezinárodní ochrany s formami známými unijnímu právu, pak podle soudu nebylo potřebné (a proporcionální) to činit právě takto ostře.
24. Sledovaný cíl by stále v podobné míře naplňovalo jiné řešení. Zákonodárce mohl ponechat *možnost zvážit* udělení národního humanitárního azylu minimálně ve věcech, ve kterých mu to předtím uložil správní soud. To by naplnění zmíněného cíle nijak podstatně nenarušilo. Ostatně stejný legitimní cíl dopadá i na doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. A u ní šel zákonodárce před třemi lety ještě dál – je možné ji udělit dodnes v řízeních zahájených před účinností zákona č. 173/2023 Sb., tj. před 30. 6. 2023 (viz čl. II bod 1 tohoto zákona). V tom lze spatřovat jistou nerovnost. Přechodná ustanovení v čl. II zákona č. 314/2025 Sb. by navíc vytvářela podhoubí pro svévoli žalovaného a vynulovala by legitimní očekávání žalobkyně. Z těchto důvodů již krajský soud měl připravený návrh Ústavnímu soudu na zrušení aplikovaných přechodných ustanovení.
25. Otázku použitelnosti přechodných ustanovení zákona č. 314/2025 Sb. ve věcech dříve vrácených soudem žalovanému k novému projednání ovšem před podáním návrhu Ústavním soudu vyložil Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 14. 5. 2026, čj. 6 Azs 60/2026-17 (*rozsudek šestého senátu*). Přišel přitom s jiným výkladem nejasného textu daného přechodného ustanovení. Podle rozsudku šestého senátu je i pro tyto věci rozhodný čl. II bod 2 zákona č. 314/2025 Sb., který představuje autonomní úpravu odlišnou od řešení podle bodu 1. Podle bodu 2 čl. II se použitelné znění zákona o azylu určuje k okamžiku počátku běhu lhůty pro vydání nového rozhodnutí žalovaného. Tímto okamžikem je den nabytí právní moci zrušujícího rozsudku správního soudu. Bod 9 čl. II se systematicky váže pouze na bod 1, a proto se na věci vrácené k novému projednání podle bodu 2 neuplatní.
26. V bodě 34 pak rozsudek šestého senátu dále upřesnil, že i v případě opakovaného zrušení rozhodnutí žalovaného krajským soudem zůstává rozhodnou ta právní úprava, která byla účinná ke dni nabytí právní moci původního zrušujícího rozsudku. Jiný výklad by podle rozsudku šestého senátu popíral účel soudní ochrany.
27. Krajský soud jen na okraj poznamenává, že ho také tento výklad napadl a ve výzvě žalovanému ze dne 5. 5. 2026 mu ho též naznačil, aby na něj žalovaný mohl zareagovat. Závěry rozsudku šestého senátu tedy pro něj nemohou být překvapivé. Daný výklad tehdy ostatně odmítl (viz bod 17 výše). A byť tedy krajský soud byl původně jiného názoru o tom, jak čl. II bod 2 interpretovat (mj. i kvůli jeho funkci „nášlapné miny“, kterou nechtěl aktivovat), tak nakonec rozsudek šestého senátu následuje, protože řeší všechny problémy,

na které krajský soud výše upozorňoval. Včetně deaktivace oné „nášlapné miny“, protože bod 34 rozsudku šestého senátu znamená, že se toto ustanovení v případě nynějšího zrušujícího rozsudku nemá použít.

28. Lhůta pro vydání nového rozhodnutí žalovaného počala v této věci běžet od právní moci rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2024, čj. 4 Azs 351/2023-40. K tomuto datu zákon o azylu ještě znal institut národního humanitárního azylu. Žalovaný tedy podle čl. II bodu 2 zákona č. 314/2025 Sb. ve světle výkladu v rozsudku šestého senátu měl v případě žalobkyně věcně a s oporou ve spise posoudit, zda jí neudělí národní humanitární azyl. Tuto povinnost nyní bude mít i po zrušení jeho rozhodnutí. Jeho třířádková zmínka, že zákon o azylu již národní humanitární azyl nezná, byla chybná.
29. Za této situace soud nepředložil věc Ústavnímu soudu, protože rozsudek šestého senátu představuje ústavně konformní výklad sporné právní úpravy.
30. Pro přehlednost soud zdůrazňuje, že neukládá žalovanému humanitární azyl udělit. Žalovanému ukládá pouze to, aby důvody, pro které žalobkyně humanitární azyl požaduje, věcně posoudil. Žalovaný tedy bude muset zhodnotit individuální okolnosti její situace – zejména její závažné psychosociální onemocnění, závislost na péči mladšího syna, dlouholetý pobyt v Česku, ztrátu staršího syna a manžela a jejich pohřbení mimo území Arménie. To jsou otázky týkající se národního humanitárního azylu, které žalovaný při hodnocení přípustnosti opakované žádosti žalobkyně nesprávně řadil k doplňkové ochraně podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.
31. V kontextu zmíněných okolností bude muset žalovaný zvážit, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele. A pokud ho za takový shledá, pak bude mít správní uvážení o tom, zda žalobkyni národní humanitární azyl udělí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2015, čj. 1 Azs 200/2014-27, č. 3200/2015 Sb. NSS). Své úvahy přitom žalovaný musí srozumitelně a přezkoumatelným způsobem promítnout do odůvodnění svého nového rozhodnutí.

b. Žalovaný nepochybil, pokud žalobkyni neudělil doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu

32. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, kterému v případě návratu do státu, jehož je státním občanem, hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy. Podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu se za vážnou újmu považuje i to, pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.
33. Toto ustanovení se v praxi nejčastěji spojovalo s právem na respektování soukromého a rodinného života podle čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech. Judikatura však dovodila, že doplňkovou ochranu na základě § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu (ve znění účinném do 30. 6. 2023), bylo možné udělit (1) cizinci, kterému by v případě jeho vycestování z České republiky hrozila *ve státě jeho původu* vážná újma, (2) která svou intenzitou nemusí dosahovat intenzity újmy předvídané v § 14a odst. 2 písm. a) až c) téhož zákona, a (3) s ohledem na hrozbu této vážné újmy by vycestování cizince znamenalo porušení mezinárodních závazků České republiky (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2024, čj. 7 Azs 186/2022-48, č. 4589/2024 Sb. NSS).
34. Žalobkyni však jde zejména o její zdejší soukromý a rodinný život. Ten ovšem pojmově pro možnost udělení doplňkové ochrany již nemůže hrát roli. Může jít jen o vážný zásah do

toho práva v zemi původu. Krajský soud však souhlasí se žalovaným, že arménská právní úprava ani arménské státní orgány společnému životu žalobkyně a jejího syna nebrání. Z *Informace OAMP – Arménie* ze dne 6. 6. 2025 plyne, že syn žalobkyně by mohl požádat o odklad vojenské služby z důvodu zdravotního stavu rodiče a v úvahu připadá i civilní služba vykonávaná ve vzdálenosti do 30 km od bydliště. Že tyto institucionální možnosti existují, ostatně žalobkyně sama nezpochybňuje. Namítá pouze, že jejich uplatnění v jejím konkrétním případě není jisté. To však nevyvrací závěr žalovaného, že Arménie společnému rodinnému životu překážky nestaví.

35. Okolnost, že syn žalobkyně byl v minulosti údajně unesen příslušníky armády, je pak důvodem, který se vztahuje k postavení syna jako samostatného žadatele o mezinárodní ochranu, nikoli k žalobkyni. Navíc k této události došlo před více než osmi lety. Žalobkyně netvrdí, že by synovi nyní hrozila opakovaná újma z téhož důvodu.
36. Krajský soud souhlasí se žalovaným i v tom, že přání žalobkyně setrvat v blízkosti hrobu manžela (pohřbeného v Česku) a staršího syna (pohřbeného v Německu) je sice lidsky pochopitelné, ale samo o sobě důvodem doplňkové ochrany být nemůže. Hrob staršího syna se nachází mimo území Česka. Pokud Německo žalobkyni nepřevzalo z Česka k posouzení její žádosti, nelze tuto vazbu řešit prostřednictvím české mezinárodní ochrany (srov. první rozsudek zdejšího soudu ve věci žalobkyně ze dne 10. 2. 2021, čj. 41 Az 12/2020-31, body 18 až 23). Z Česka stejně jako z Arménie je třeba do Německa cestovat. Neudělení mezinárodní ochrany v Česku přitom žalobkyni v návštěvách hrobů v Česku ani v Německu automaticky nebrání.
37. Žalovaný se námitkami žalobkyně zabýval poměrně pečlivě. Jeho ústřední úvaha – že újma na soukromém a rodinném životě žalobkyně budovaném v Česku není primárně spojená se zemí původu, neboť by stejně tak mohla vzniknout při vycestování do kteréhokoliv jiného státu mimo Česko – je správná, jak i krajský soud vysvětlil. Doplňková ochrana podle § 14a zákona o azylu totiž slouží k předcházení vážné újmy pramenící ze specifík země původu, nikoli k prevenci běžných důsledků toho, že žadatel po neúspěchu v azylovém řízení musí Česko opustit. Toto rozlišení žalovaný ve svém rozhodnutí popsal a krajský soud na něj pro úplnost odkazuje.
38. Pokud jde o újmu plynoucí ze samotného zdravotního stavu, tak Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 21. 1. 2022, čj. 5 Azs 70/2020-103 (č. 4326/2022 Sb. NSS), dovodil, že případy vážného onemocnění žadatele za současné neexistence adekvátní zdravotní péče v zemi původu nelze podřadit pod definici vážné újmy podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, ledaže by k odeprání péče v zemi původu docházelo úmyslně. Žalovaný tuto argumentační linku použil právě v tomto kontextu a správně. Žalobkyně přitom žalobu míří jen proti souvisejícím závěrům žalovaného o doplňkové ochraně podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, kde se již tato úvaha vycházející z unijního práva neuplatní.
39. Žalobkyně se následně opírá o rozsudek *Paposhvili proti Belgii* a mezinárodní závazky plynoucí z čl. 3 Evropské úmluvy o lidských právech, který ve výjimečných případech dopadá i na vyhoštění vážně nemocné osoby. Z tohoto rozsudku však plyne extrémně přísný standard. Musí jít o osobu, u níž závažné důvody zakládají domněnku, že nedostatek vhodné péče či přístupu k ní v zemi původu představuje riziko *vážného, rychlého a nevratného zhoršení zdravotního stavu vedoucího k intenzivnímu utrpení nebo výraznému snížení předpokládané délky života*. Důkazní břemeno o existenci takových důvodů nese žadatel (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 7. 2022, čj. 10 Azs 42/2022-32).

40. Krajský soud nechce jinak zlehčovat zdravotní obtíže žalobkyně, které určité jsou velmi závažné. Popsaného velmi přísného a vysokého standardu však nedosahují. Z jí doložených lékařských zpráv a z odborného vyjádření MUDr. B. O. vyplývá, že trpí psychotickou depresí, léčí se ambulantně, užívá léky a její stav se přes nasazenou léčbu nedaří zlepšit. Nejde však o život ohrožující onemocnění. Léčba spočívá v ambulantních návštěvách psychiatra několikrát ročně. V nemocnici v Česku žalobkyně nebyla a psychologickou terapii nepodstupuje (mj. i z důvodu jazykové bariéry).
41. Žalovaný se navíc otázkou dostupnosti psychiatrické péče v Arménii zabýval na základě aktuální *Informace OAMP „Arménie, psychiatrie, dostupnost zdravotní péče a léků“* ze dne 2. 10. 2025. Z této informace plyne, že psychiatrická péče je v Arménii dostupná a léky se stejnými účinnými látkami, jaké užívá žalobkyně, jsou k dispozici. Námitky žalobkyně proti aktuálnosti a obsahu této informace zůstaly v obecné rovině. Konkrétní zprávy mezinárodních organizací, na něž odkazuje, k žalobě nepřipojila, nijak nespecifikovala a blíže neoznačila. Nezpochybnila tak konkrétní zjištění v citované Informaci OAMP.
42. Žalovaný pak správně upozornil na to, že žalobkyně byla v Česku po dobu sedmi měsíců v roce 2024 zcela bez antidepresivní medikace kvůli problémům se zdravotním pojištěním. Tato skutečnost sama o sobě naznačuje, že její onemocnění nevyžaduje takovou kontinuitu léčby, aby její přerušení znamenalo prudké a nevratné zhoršení zdravotního stavu ve smyslu rozsudku *Paposhvili proti Belgii*.
43. Závažnost zdravotního stavu žalobkyně může – v kombinaci s dalšími okolnostmi jejího života (viz bod 30 výše) – hrát roli při hodnocení, zda nejde o důvod zvláštního zřetele hodný na poli národního humanitárního azylu. Na poli doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu však nedosahuje potřebné vysoké intenzity. Související námitky směřující proti neudělení této formy doplňkové ochrany proto krajský soud z výše uvedených důvodů shledal nedůvodnými.

VI. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

44. Krajský soud z výše uvedených důvodů shledal žalobu důvodnou v části týkající se národního humanitárního azylu. Napadené rozhodnutí proto pro nezákonnost zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V dalším řízení žalovaného zavazuje právní názorem vysloveným v tomto rozsudku.
45. O nákladech řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 soudního řádu správního Žalobkyně byla ve věci úspěšná, a vzniklo jí proto právo na náhradu nákladů řízení. Výrokem II. tohoto rozsudku soud uložil žalovanému povinnost uhradit žalobkyni náhradu nákladů řízení o žalobě v celkové výši 12 269 Kč. Tato částka se skládá z odměny zástupkyně žalobkyně za dva úkony právní služby – příprava a převzetí věci [§ 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu] a podání žaloby [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] ve výši 9 240 Kč. K ní je třeba připočíst paušální náhrady hotových výdajů za dva úkony právní služby vždy po 450 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupce žalobkyně je plátcem DPH, proto je třeba k nákladům řízení ještě přidat částku 2 129 Kč odpovídající této dani. Celkově tedy 12 269 Kč.

Poučení:

46. Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační

stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 4. června 2026

Martin Kopa, v. r.
samosoudce